

Procuratura Republicii Moldova

Republica Moldova, MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73,
tel.: (+373) 22-828-373, (+373) 22-828-375; e-mail: proc-gen@procuratura.md

18 mai 2022 nr.4-ld/22-124

Ministerul Justiției

Procuratura Generală a examinat *proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 (urmărirea penală și judecarea cauzei în lipsa persoanei), cu număr unic 254/MJ/2022*, remis spre avizare.

Apreciind conținutul proiectului, prin prisma principiilor activității de legiferare prevăzute de art.3 din *Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative*, în limita competențelor legale, intervenim cu propunerile indicate *infra*:

1. Cu privire la completarea art.41 cu punctul 6⁵)

La art.41 pct.6⁵), pentru asigurarea uniformității cazului gramatical indicat la punctele 1 – 6⁴), propunem înlocuirea sintagmei „*autorizează finalizarea*” cu „*autorizarea finalizării*”.

2. Cu privire la completarea art.52 alineatul (1) punctul 16)

La art.52 alin.(1) pct.16), pentru asigurarea uniformității cazului gramatical indicat în text, propunem înlocuirea cuvântului „*finalizarea*” cu „*finalizării*”.

3. Cu privire la completarea art.64 cu alineatul (4²)

Formula textuală propusă și anume „*bănuitul se informează că neprezentarea...*” poate inocula interpretarea că, obligația de informare despre consecințele neprezentării la organul de urmărire penală operează în temeiul legii și incumbă bănuitului. Pentru claritatea normei propunem următoarea formulare:

(4)*„Bănuitul este informat în scris de către organul de urmărire penală că, neprezentarea nemotivată pentru punerea sub învinuire și înaintarea acușării nu împiedică finalizarea urmăririi penale și transmiterea cauzei penale în instanța de judecată în lipsa sa, în cazul constatării faptului sustragerii de la urmărirea penală”.*

4. Cu privire la completarea art.235 cu alineatul (4)

Utilizarea în conținutul citației a unei formule textuale propuse în proiect „*nu împiedică finalizarea urmăririi penale și condamnării în lipsa persoanei citate în mod legal*” poate crea aparența unei poziții preconceptuate a instanței, care judecă fondul cauzei. Pentru a evita asemenea interpretări propunem următorul text:

(4)*„În cazul citării bănuitului, învinuitului sau inculpatului acesta este informat de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată că, neprezentarea nemotivată la organul respectiv nu împiedică finalizarea urmăririi penale, judecarea și pronunțarea hotărârii judiciare pe fondul cauzei în lipsa persoanei citate în mod legal”.*

5. Cu privire la completarea art.282 cu alineatul (5) și (6)

Propunem excluderea din textul alineatului (5) a sintagmei „sau nu a fost posibil asigurarea prezenței acestuia”.

În condițiile în care prin sintagma „sau nu a fost posibil asigurarea prezenței acestuia” se înțelege situația în care imposibilitatea asigurării prezentării învinuitului se datorează motivului de neidentificare a locului aflării acestuia, considerăm că sintagma menționată *supra* are o utilizare de prisos, or, în cazul în care nu a fost stabilit locul aflării învinuitului, se prezumă *per se* imposibilitatea asigurării prezenței acestuia. Cu alte cuvinte nu este clar cum ar putea fi asigurată prezența învinuitului în cazul în care nu se cunoaște locul aflării acestuia. Suplimentar, considerăm că, situația/circumstanțele privind imposibilitatea asigurării prezentării învinuitului este echivalentă și reprezintă o starcă de fapt ce presupune sustragerea învinuitului.

Subsecvent, punctăm că, alin.(5) și (6) al aceluiași articol 282, prevăd două modalități distincte de aducere la cunoștință a ordonanței de punere sub învinuire. În cazul în care nu este stabilit locul aflării învinuitului, se procedează conform art.291¹, iar în cazul în care este cunoscut locul aflării învinuitului – potrivit art.282¹. Prin urmare, utilizarea sintagmei „sau nu a fost posibil asigurarea prezentării acestuia” în textul ambelor alineate (alin. (5) și alin. (6)) atestă o confuzie între aceste două instituții.

Cu privire la alin.(6) menționăm că, conținutul acestuia urmează să corespundă cu prevederile art.281¹ alin.(1), or, în condițiile în care normele prevăd aceeași situație de fapt (*i.e.* cazul în care înaintarea acuzării se va face prin comisie rogatorie), ele trebuie să fie în concordanță. Mai mult, sintagma „și nu a fost posibil asigurarea prezentării acestuia” din conținutul alin.(6), prezintă deficiențe de interpretare întrucât prin aceste cuvinte s-ar putea înțelege de *e.g.* refuzul de extrădare a persoanei sau alte situații care pot determina imposibilități obiective de asigurare a prezenței acestuia.

Prin urmare, pentru a evita interpretări ce nu acoperă voința legiuitorului, propunem următoarea redacție a alineatului (6):

„(6) În cazul în care învinuitul se sustrage de la urmărirea penală, iar locul aflării acestuia peste hotarele țării este cunoscut, înaintarea acuzării se va face prin comisie rogatorie în condițiile art. 282¹.”

6. Cu privire la completarea Codului de procedură penală cu art.291¹

Propunem excluderea din textul alineatului (1) a sintagmei „sau nu a fost posibil asigurarea prezentării acestuia”.

A simili, motivele și propunerile indicate *supra* în contextul pct.5, cu privire la modificările și completările articolului 282 alin.(5) și (6), sunt valabile și pentru această prevedere.

În aceeași ordine de idei, propunem următoarea redacție a lit.b) din alin.(2):

„b) se sustrage de la urmărirea penală sau judecată sau locul aflării învinuitului nu este stabilit în urma investigațiilor de căutare;”

Cu privire la textul alin.(2) lit.a), opinăm asupra faptului că, finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului, urmează să fie posibilă pentru toate

categoriile de infracțiuni, indiferent de gravitatea acestora. Or, anume în cazul infracțiunilor ușoare și mai puțin grave termenul de prescripție pentru tragerea la răspundere penală a persoanei este mai mic, și anume de 2 ani și respectiv 5 ani. Prin urmare, în cazul exceptării infracțiunilor de categoria celor menționate *supra*, de la posibilitatea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, există riscul, în cazul sustragerii persoanelor de la urmărirea penală, aferent imposibilității atragerii la răspundere penală a persoanelor din motivul expirării termenului de prescripție. Suplimentar, optăm pentru respectarea egalității în drepturi a tuturor cetățenilor în fața legii, precum și pentru un tratament nediferențiat.

Mai mult decât atât, pot exista situații în care, la examinarea fondului cauzei penale, reieșind din materialul probator examinat sau administrat suplimentar, la inițiativa acuzatorului de stat, este modificată acuzarea în sensul atenuării sau agravării, inclusiv cu schimbarea încadrării juridico-penale a faptei imputate inculpatului. Respectiv, poate fi invocată legalitatea finalizării urmăririi penale în condițiile expuse de art.291¹ alin.(2) lit.a) din proiect.

Subsecvent, în corespundere cu propunerile formulate la alin.(2) lit.a), pentru a fi în concordanță, urmează a fi revizuite și alin.(3) și (4).

7. Cu privire la completarea art.296 alin.(5) din Codul de procedură penală

În textul alineatului (5) propunem ca după sintagma „*reprezentantului legal*” să fie adăugată sintagma „*sau apărătorului în cazul înaintării acuzării în condițiile art.282¹ sau finalizării urmăririi penale în condițiile art. 291¹.*”.

În acest context, menționăm că, și potrivit art.297 alin.(2¹) și (2²) în redacția propusă, în cazul în care acuzarea a fost înaintată prin comisie rogatorie în condițiile art. 282¹, și învinuitul nu a revenit în țară sau judecătorul de instrucție a autorizat finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului în condițiile art.291¹, copia rechizitoriului se prezintă sub recipisă doar apărătorului ales sau desemnat din oficiu.

8. Cu privire la completarea Codului de procedură penală cu art.303¹

În condițiile în care proiectul de lege prevede două mecanisme distincte care permit finalizarea urmăririi penale și înaintarea acuzării în lipsa învinuitului (*i. prin intermediul comisiilor rogatorii în situația în care învinuitul se sustrage de la urmărirea penală, iar locul aflării acestuia peste hotarele țării este cunoscut în condițiile art.282¹; și ii. înaintarea acuzării în lipsa învinuitului în condițiile art.291¹ când locul aflării învinuitului nu este stabilit*), considerăm oportun de a preciza lipsa necesității de autorizare a finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, în cazul în care acuzarea a fost înaintată în conformitate cu art.282¹.

Prin urmare, propunem completarea articolului 303¹ din proiect, la final cu textul „sau 282¹”

9. Cu privire la completarea art.321 alin.(2) cu punctul 4)

Considerăm just ca judecarea cauzei în lipsa inculpatului să poată avea loc inclusiv în cazul în care înaintarea acuzării în lipsa învinuitului a fost efectuată prin intermediul comisiilor rogatorii în condițiile art.282¹.

Or, ambele mecanisme, atât cel prevăzut la art.291¹ cât și cel prevăzut la art.282¹ au ca scop finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului care se sustrage la urmărirea penală, și deferirea fără întârziere justiției a acestor persoane.

Prin urmare, propunem următoarea redacție a art.321 alin.(2) cu punctul 4):

„4) în cazul în care urmărirea penală a fost finalizată în lipsa învinuitului în condițiile art.282¹ sau 291¹.”.

10.Cu privire la completarea părții speciale Titlu II Capitolul V „Căile extraordinare de atac” cu: „Secțiunea a 3-a Rejudecare procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate”

Potrivit proiectului, în particular art. 465⁵ alin. (4) – Cererea de rejudecare a cauzei penale se depune personal la instanța care a judecat cauza în prima instanță.

Totodată, conform art. 465⁶ alin. (1), la primirea cererii, judecătorul fixează termenul pentru examinarea admisibilității cererii cu citarea procurorului și părților interesate.

Respectiv, se interpretează că, o primă etapă după depunerea cererii de rejudecare, o constituie examinarea admisibilității acesteia, iar în acest context ar putea exista situația în care ultima instanță, care s-a pronunțat asupra fondului cauzei este instanța de apel (din motivul declarării apelului de către procuror/acuzatorul de stat), iar într-o atare circumstanță, în temeiul normelor de drept pre-citate, examinarea chestiunii cu privire la admisibilitatea unei cereri de rejudecare ar fi decisă de instanța ierarhic inferioară, în pofida faptului că ultima instanță care s-a pronunțat asupra fondului cauzei ar putea fi o instanță ierarhic superioară, fapt care ar afecta ordinea juridică a examinării cauzei și împuternicirile instanței de judecată de diferit grad precum și ar interveni asupra autorității lucrului judecat.

O asemenea optică este și mai inadmisibilă în condițiile în care instanța care examinează admisibilitatea unei asemenea cereri este împuternicită în ordinea art. 465⁶ alin. (5) – să dispună suspendarea, în tot sau în parte, a executării sentinței supuse rejudecării.

În această ordine de idei, se propune modificarea art. 465⁵ alin. (4), în următoarea redacție:

„Cererea de rejudecare a cauzei penale se depune personal la instanța care ultima s-a pronunțat asupra fondului cauzei.”

Totodată, în spiritul corelării armonioase a propunerilor, se recomandă formularea art. 465⁶ alin. (4) în următoarea redacție:

„(4) Instanța de judecată, în baza celor constatate, dispune prin încheiere, admiterea cererii de rejudecare a cauzei penale sau, respinge cererea. În cazul în care cererea de rejudecare a cauzei penale a fost admisă, iar instanța care a examinat admisibilitatea cererii este alta decât cea care a judecat cauza în primă instanță, aceasta va expedia cauza pentru reluarea examinării judecării cauzei în ordinea art. 465⁷, la instanța care a judecat cauza în prima instanță.”

Suplimentar, aferent acestei propuneri legislative, se mai propune adăugarea în conținutul art.465⁶ alin. (5), după sintagma „poate dispune suspendarea” a cuvântului „motivată”, aceasta urmând să aibă următoarea redacție:

„(5) Odată cu examinarea admisibilității cererii de rejudecare, precum și în tot cursul rejudecării cauzei, instanța poate dispune suspendarea motivată, în tot sau în parte, a executării sentinței supuse rejudecării.”

Obligativitatea motivării unei hotărâri prin care se dispune suspendarea executării unei sentințe devenite definitive și irevocabile – este inerentă dreptului la un proces echitabil, autorității lucrului judecat și securității raporturilor juridice.

Cu privire la acest aspect, considerăm că, urmează a fi luată în calcul oportunitatea în general a includerii posibilității suspendării motivate a executării sentinței supuse rejudecării, doar în cazul în care admisibilitatea unei astfel de cereri a fost finalizată prin emiterea în sensul art. 465⁶ alin. (4) – a unei încheieri de admitere a cererii de rejudecare a cauzei penale.

Accastă propunere este formulată în vederea evitării unei interpretări distorsionate a sintagmei „Odată cu examinarea admisibilității cererii de rejudecare”, care ar putea fi interpretată și drept o înputernicire a instanței de a se expune asupra suspendării executării sentinței până la pronunțarea soluției asupra admisibilității cererii.

Procuror General interimar

Dumitru ROBU

Ex.D.Obadă
Tel.069999054

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

20.05.2022 No 4-3547-929

Ministerul Justiției

Cu referire la scrisoarea Ministerului Justiției cu nr. 03/4314 din 17 mai 2022, privind proiectul de *Lege pentru modificarea Codului de procedură penală (urmărirea penală și judecarea cauzei în lipsa persoanei nr. unic 254/MJ/2022)* Curtea de Apel Chișinău Vă informează că, proiectul pentru modificarea Codului de procedură penală, a fost elaborat în vederea reglementării unui mecanism funcțional care să permită judecarea cauzei în lipsa persoanei de aceea Curtea de Apel Chișinău susține reglementarea instituției înaintării învinuirii și examinării cauzei penale în lipsa persoanei, cu unele ajustări de conținut, expediind Ministerului Justiției al Republicii Moldova propunerile de rigoare.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, actul de acuzație are un rol determinant în procedura penală, începând cu data notificării, persoana în cauză este oficial avizată despre baza faptică și juridică a învinuirii ce i se aduce.

Astfel, punerea persoanei sub învinuire le permite organelor de urmărire penală, pe de o parte, să efectueze acțiunile necesare urmăririi penale, iar pe de altă parte, să facă previzibilă situația persoanei fără a leza drepturile fundamentale ale acesteia. Punerea sub învinuire contribuie la apariția unui participant principal - **învinuitul**. Soluționarea întemeiată a problemei despre punerea sub învinuire trebuie să contribuie la consolidarea legalității și a ordinii de drept, la ocrotirea intereselor drepturilor și libertăților cetățenilor, la educarea cetățenilor în spiritul respectării Constituției.

Curtea de Apel Chișinău consideră că înaintarea învinuirii învinuitului aflat peste hotarele țării, ridică întrebări serioase privind asigurarea respectării garanțiilor oferite persoanei prin prisma art.6 CEDO. **Nu suntem de acord cu propunerea de a exclude termenul de înaintare a învinuirii în condițiile art. art.282/1, 287/1, 296, 297, 321 CPP**, or acest fapt implică nemijlocit un fapt subiectiv de decizie. În acest sens, menționăm că în ceea ce privește calitatea de învinuit, Curtea Constituțională reține că termenul de menținere a statutului de învinuit al persoanei trebuie dedus din termenul rezonabil garantat de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de articolul 20 din Constituție. În materie penală, acest drept urmărește ca persoana să nu fie subiectul unei acuzații pentru o perioadă îndelungată de timp. Curtea Europeană a subliniat că acuzatul are dreptul la examinarea cazului său cu o diligență specială și că, în materie penală, articolul 6 din Convenție este conceput pentru evitarea incertitudinii în care se află o persoană acuzată ținând cont de faptul că risca o condamnare penală (Kalpachka c. Bulgariei, 02. 11. 2006, (paragr. 65); Borzhonov c. Rusiei, 22. 01. 2009, (paragr. 39); Grigoryan c. Armeniei, 10. 07. 2012, (paragr. 129); Borobar și alții c. României, 29 ianuarie 2013, (paragr. 80))

Curtea de Apel Chișinău acceptă completarea Codului de procedură penală cu următoarele redacții:

1. *Articolul 41 se completează cu punctul 6/5) cu următoarea redacție: „6/5) autorizează finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului”;*

2. *Articolul 52 alineatul (1) punctul 16) după textul „efectuării expertizei judiciare” se completează cu textul „ finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului”;*

3. *Articolul 64 se completează cu alineatele (32) și (42) cu următorul cuprins: ”(32) Bănuitul este obligat să se prezinte la citarea organului de urmărire penală și să comunice despre schimbarea domiciliului.”; ”(42) Bănuitul este informat că neprezentarea la organul de urmărire penală nu împiedică finalizarea urmăririi penale și transmiterea cauzei penale în judecată în lipsa persoanei care se sustrage de la urmărire penală”;*

4. *Articolul 66 alineatul (5) se completează cu punctul 11) cu următoarea redacție: „11) să comunice organului de urmărire penală sau instanței despre schimbarea domiciliului”;*

5. *La articolul 69: alineatul (1) se completează cu punctul 14) cu următorul cuprins: „14) procesul penal se desfășoară în lipsa învinuitului, după caz a inculpatului, care se sustrage de la urmărirea penală sau judecată.”; alineatul (2) se completează cu punctul 4) cu următorul cuprins: „4) învinuitul, inculpatul se sustrage de la urmărire penală sau judecată și procesul penal se desfășoară în lipsă”;*

6. *Articolul 235 se completează cu alineatul (4) cu următoarea redacție: „(4) Bănuitul, învinuitul sau inculpatul citat în modul corespunzător se informează că neprezentarea nejustificată la organul de urmărire penală sau instanța de judecată nu împiedică finalizarea urmăririi penale și condamnării în lipsă”.*

Cu privire la completarea Codului de procedură penală cu alineatele (5) și (6) a articolului 282 cu următoarea redacție: „ (5) în cazul în care învinuitul a dispărut, sustrăgându-se de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit în urma investigațiilor de căutare a învinuitului sau nu a fost posibilă asigurarea prezenței acestuia și a fost autorizată finalizarea urmăririi penale în lipsa acestuia în condițiile art. 291/1, copia ordonanței de punere sub învinuire se aduce la cunoștință contra semnătură apărătorului. În acest caz, se consideră că acuzarea a fost înaintată. (6) În cazul în care a fost stabilit că locul aflării învinuitului este peste hotarele țării și nu a fost posibilă asigurarea prezenței acestuia în fața procurorului, înaintarea acuzării se dispune prin comisie rogatorie în condițiile art. 282/1” **Curtea de Apel Chișinău le acceptă parțial, propunând înlocuirea sintagmei „sustrăgându-se” cu „eschivându-se”,** or pornind de la reglementările legislative în vigoare consacrate în legea penală a Republicii Moldova, prin noțiunea juridică de „sustragere” se are în vedere: luarea ilegală și intenționată, cu titlu gratuit și în scop acaparator al averii străine sau al dreptului asupra acesteia, săvârșită prin furt, jaf, tâlhărie, șantaj, escrocherie, abuz de serviciu, însușire, irosire”, iar în accepțiunea propusă de autori, formularea aferentă ar fi „eschivarea”, ce potrivit Dexului înseamnă sustragerea de la îndeplinirea unei obligații, a se da în lături, a se feri.

Cu privire la completarea Codului de procedură penală cu articolul 282/1 cu următoarea redacție: (1) În cazul în care învinuitul se sustrage de la urmărirea penală, iar locul aflării acestuia peste hotarele țării este cunoscut, procurorul poate adresa o comisie rogatorie autorităților din statul în care învinuitul se ascunde, pentru a-i fi

înaintată acuzarea. (2) Cererea de comisie rogatorie, suplimentar la cerințele prevăzute la art. 537, va cuprinde solicitări privind: 1) înaintarea acuzării învinuitului în prezența avocatului; 2) explicarea conținutului învinuirii, a drepturilor și obligațiilor acestuia prevăzute în art. 66; 3) înmânarea copiei de pe ordonanța de punere sub învinuire și informația în scris privind drepturile și obligațiile învinuitului; 4) audierea învinuitului; 5) remiterea actelor care confirmă executarea cererii de comisie rogatorie. (3) La cererea de comisie rogatorie se anexează ordonanța de punere sub învinuire și informația scrisă privind drepturile și obligațiile învinuitului prevăzute de art. 66.” **Curtea de Apel Chișinău propune următoarea completare:** după cuvintele „hotarele țării” cu cuvintele „și se eschivează de la urmărirea penală”, or simplul fapt al aflării învinuitului peste hotarele țării, fără ca acesta să se eschiveze de la urmărirea penală, nu poate justifica aplicarea față de acesta a unei proceduri speciale de înaintare a acuzării prin comisie rogatorie. Mai întâi urmează să se întreprinde măsurile și acțiunile necesare pentru a putea constata că persoana dată se eschivează de la urmărirea penală și doar în aceste condiții se va decide aplicarea dispozițiilor art. 282/1 din proiect. Soluția dată rezultă și din dispozițiile pct. 2 art. 1 din proiectul legii, prin care autorii proiectului instituie o excepție de la suspendarea urmăririi penale pentru situațiile „în care învinuitul a dispărut, sustrăgându-se de la urmărirea penală sau judecată, ori locul aflării lui nu este stabilit”. Totodată, subliniem că, în caz de sustragere de la urmărirea penală (sau de la judecată) se suspendă curgerea prescripției de atragere la răspundere penală și se dispune suspendarea urmăririi penale. În caz contrar, dacă învinuitul nu se sustrage de la urmărirea penală, atunci nici nu este necesară instituirea excepției de la regula stabilită la art. 287/1 alin. (1) sbp. 1) al Codului de procedură penală.

Cu privire la completarea Codului de procedură penală cu articolul 297 cu alineatele (2/1) și (2/2) referitoare la instituirea unei garanții/condiții suplimentare la trimiterea cauzei în judecată în privința învinuitului aflat peste hotarele țării și față de care au fost aplicate dispozițiile art. 282/1, Curtea de Apel Chișinău consideră că acestea pot fi efective și dreptul persoanei la un proces echitabil prin prisma art.6 CEDO poate fi asigurat, doar dacă se referă la confirmarea prin răspuns a executării comisii rogatorii și nu doar în prezența dovezii de recepționare a acesteia. Se propune substituirea cuvintelor „dovezii de recepționare a comisiei rogatorii” cu cuvintele „prin răspuns a executării cererii de comisiei rogatorie”.

Cu privire la completarea Codului de procedură penală cu alin.(2), pct.4) articolul 321 în următoarea redacție: 4) în cazul în care urmărirea penală a fost finalizată în lipsa învinuitului în condițiile art. 291/1” **Curtea de Apel Chișinău consideră că sunt relevante, însă totodată propune modificarea pct. 3) a articolului 321 reieșind din următoarele considerațiuni:** în redacția actuală a acestei norme legale se stipulează că, judecarea cauzei în lipsa inculpatului poate avea loc în cazul examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa.

Curtea de Apel Chișinău consideră că, prevederile legii sus menționate urmează a fi aplicate pentru toate categoriile de infracțiuni or, în practica judiciară se atestă foarte multe cazuri când inculpații învinuiți de săvârșirea diferitor categorii de infracțiuni (de la grave - la cele excepțional de grave) solicită examinarea cauzei în lipsa sa iar în lipsa unor prevederi legale clare în acest sens, instanța de judecată este obligată să dispună

amânarea examinării cauzei din cauza neprezentării inculpatului în ședința de judecată cu toate că ultimul a depus cerere de examinare a cauzei în lipsa sa.

În susținerea acestei concluzii, Curtea de Apel consideră esențial de invocat doctrina penală și jurisprudența CEDO în acest sens, deoarece după cum a decis Curtea europeană în mod constant în jurisprudența sa, posibilitatea pe care trebuie s-o aibă „acuzatul” de a lua parte la ședința de judecată, decurge din obiectul și scopul ansamblului dispozițiilor art. 6 din Convenție, deoarece 7 lit. c), d) și e) ale parag. 3 ale aceluiași text recunosc „oricărui acuzat” dreptul „de a se apăra el însuși”, „de a interoga sau de a face să fie interogați martorii”, „de a fi asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba utilizată în ședința de judecată” toate acestea fiind de neconceput fără prezența sa. De aceea, legislatorul este obligat să ia măsuri de „descurajare” a absențelor nejustificate. O situație specială din punctul de vedere al respectării principiului contradictorialității este aceea a absenței acuzatului de la proces sau, altfel spus, posibilitatea judecării în lipsă a unui acuzat care refuză de a participa la judecată, prin raportare la exigențele art. 6 din Convenție.

Tot aici, ținem să menționăm faptul că participarea inculpatului la ședința de judecată, este un drept al acestuia, prevăzut de art 66 alin. (2), pct. 23 CPP, drept la care inculpatul poate renunța.

Cu referire la completarea Codului de procedură penală **Titlului II, Capitolul III din Partea specială a Codului de procedură penală, cu o nouă Secțiune (a 5-a, art. 399/1 - 399/6)** de către Curtea de Apel Chișinău se atestă că, din conținutul articolelor date rezultă că autorii proiectului reglementează unui nou tip de revizuire a hotărârilor judecătorești, prin stabilirea unui temei legal - condamnarea definitivă a persoanei judecate în lipsă și se propune suplînirea cu o nouă secțiune în Capitolul III din Partea specială a Codului de procedură penală, intitulat „Judecata în prima instanță”. În acest sens, apreciem că nu este clară natura „reluării judecării cauzei penale” și dacă aceasta ar reprezenta în mod veritabil instituirea unei căi separate de atac în procesul penal. Ținem să apreciem că temeiurile expuse la lit. b) și c) alin. (3) art. 399/1 Cod de procedură penală, însăși prin natura lor, ar fi apte să justifice „reluarea judecării cauzei penale”, în acest sens nefiind clar de ce autorul proiectul a considerat contrariul. Necesitatea în astfel de norme pentru a atrage la răspundere infractorii care se eschivează peste hotarele țării este actuală, însă ele trebuie să fie în strictă concordanță cu practica CEDO.

Luând în considerare faptul că proiectul a suferit mai multe modificări conceptuale, propunerile prezentate de autori nu pot fi reținute în varianta propusă, Curtea de Apel Chișinău consideră că versiunea dată, nu asigură dreptul persoanei la un proces echitabil stipulat în art. 6 din CEDO, or persoanele care nu au fost citate legal, sau au fost în imposibilitate de a se prezenta în instanță din motive justificate, în cursul procesului sunt lipsite de dreptul de fi ascultate în mod egal, inclusiv asupra împrejurărilor de fapt sau de drept puse în discuție de instanță în vederea aflării adevărului în cauză și sunt eligibile de judecarea cauzei repetate. Totodată urmează a fi menționat că lipsa citării din partea statului și lipsa justificată a persoanei de la judecarea cauzei, lasă loc de interpretare în ceea ce ține de statutul persoanei care se va încadra în categoria celor care se eschivează de la participarea la procesul de judecată.

Întru confirmarea celor menționate, înalta Curte a statuat că, „.... deși procesul care se desfășoară în lipsa inculpatului nu este în sine incompatibil cu art. 6 din Convenție, există totuși o evidentă denegare de dreptate în cazul în care o persoană condamnată în lipsă nu are ulterior posibilitatea de a obține de la instanța care a judecat cauza sa o

reexaminare a fondului învinuirii - in drept și în fapt - în cazul în care nu s-a stabilit că acesta a renunțat la dreptul său de a se prezenta în instanță și de a se apăra sau că a intenționat să se sustragă de la judecată (cauza Coniac împotriva României)”

În rest, susținem proiectul prezentat spre avizare iar alte sugestii și obiecții pe marginea proiectului examinat, nu sunt.

Cu stimă,

**Vicepreședinte interimar
al Curții de Apel Chișinău**

Iurie IORDAN

Procuratura Republicii Moldova

Republica Moldova, MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73,
tel.: (+373) 22-828-373, (+373) 22-828-375; e-mail: proc-gen@procuratura.md

20 mai 2022 nr.4-1d/22-132

Ministerul Justiției

În contextul elaborării și definitivării *proiectului de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 (urmărirea penală și judecarea cauzei în lipsa persoanei), cu număr unic 254/MJ/2022*, luând în considerație dezbaterile pe subiect în cadrul grupului de lucru, adițional opiniei formulate în *avizul nr.4-1d/22-124 din 18.05.2022*, intervenim cu solicitarea examinării posibilității conceptualizării proiectului de lege elaborat, din perspectiva transferului competențelor judecătorului de instrucție, privind autorizarea finalizării urmăririi penale în privința persoanei care se sustrage de la urmărire penală, în sarcina procurorului ierarhic superior.

În eventualitatea acceptării conceptului privind atribuirea competențelor finalizării urmăririi penale cu încuviințarea procurorului ierarhic superior, în condiții derogatorii de la regulile de procedură prestabilite de art.281 – 282 și 297 din Codul de procedură penală, argumentele și comentariile formulate în *avizul nr.4-1d/22-124 din 18.05.2022* sunt valabile sub rezerva substituirii competențelor atribuite judecătorului de instrucție și transferul acestora procurorului ierarhic superior.

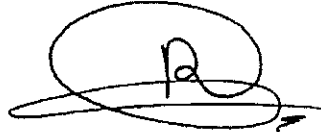
Din această perspectivă, intervenim cu propunerile indicate *infra*:

1. La art.53¹ alin.(2) completarea cu lit.j¹) cu următorul conținut:
„încuviințează finalizarea urmăririi penale în condițiile art.291¹ din prezentul cod”
2. Cu privire la completarea Codului de procedură penală cu art.291¹ propunem următoarea redacție:
„Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului
(1)În cazul în care învinuitul a dispărut, sustrăgându-se de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit în urma investigațiilor de căutare, procurorul prin ordonanță motivată, din oficiu sau la solicitarea organului de urmărire penală, cu încuviințarea procurorului ierarhic superior, dispune finalizarea urmăririi penale în absența învinuitului, cu informarea apărătorului ales sau apărătorului care acordă asistență juridică garantată de stat.
(2)În cazul în care de către procurorul ierarhic superior, prin rezoluție, a fost încuviințată finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului în condițiile prezentului articol, copia ordonanței de punere sub învinuire se prezintă contra semnătură apărătorului ales sau apărătorului care acordă asistență juridică garantată de stat și se consideră că acuzarea a fost înaintată.
(3)Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului are loc dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- a) în privința persoanei a fost emisă o ordonanță de punere sub învinuire;
- b) persoana se sustrage de la urmărirea penală și nu a fost posibil de asigurat prezența ei în fața organului de urmărire penală;
- c) persoana nu este minoră.

De asemenea, considerăm ca fiind nerezonabilă reglementarea procedurii de contestare a ordonanței privind finalizarea urmăririi penale în condițiile art.313 din Codul de procedură penală, or, potrivit prevederilor art.297 alin.(4) a legii procesual penale, toate cererile, plângerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza.

Procuror General interimar

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized letter 'D' followed by a horizontal line and a small flourish at the end.

Dumitru ROBU

Uniunea Avocaților din Republica Moldova
Союз Адвокатов Республики Молдова
Bar Association of the Republic of Moldova

MD-2012, mun. Chișinău, str. București, 46, tel.: 022226152, fax: 022226152
e_mail: uniunea.avocatilor.rm@gmail.com, www.uam.md

Nr. UA/ 392 /2022 din 20 mai 2022
La nr. 03/4314 din 17 mai 2022

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

secretariat@justice.gov.md
cristian.postovanu@justice.gov.md

Cu referire la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (urmărirea penală și judecarea cauzei în lipsa persoanei), cu număr unic de înregistrare 254/MJ/2022, remis pentru avizare repetată, suplimentar observațiilor și propunerilor scrise, expuse în avizul din 21.04.2022, considerăm necesar să se țină cont și de cele expuse în cadrul consultărilor publice asupra proiectului din 12 mai 2022.

În acest context, subliniem că în cazul circumstanțelor care permit finalizarea urmăririi penale în lipsă, și anume sustragerea de la urmărirea penală, urmărirea penală se suspendă conform art. 287¹ alin. (1) al Codului de procedură penală. De asemenea, în aceleași circumstanțe, curgerea prescripției de tragere la răspundere penală se suspendă, conform alin. (5) art. 60 al Codului penal. În aceste condiții, în cazul finalizării urmăririi penale în lipsă conform art. 291¹ din proiect, propunem reglementarea excepțiilor de la suspendarea urmăririi penale și de la curgerea prescripției tragerii la răspundere penală.

Totodată, conform alin. (2) art. 297 al Codului de procedură penală, „(2) În cazul în care învinuitul se abține de a se prezenta pentru a lua cunoștință de materialele cauzei și a primi rechizitoriul, procurorul trimite cauza în judecată fără efectuarea acestor acțiuni procesuale, dar cu anexarea la dosar a probelor care confirmă abținerea învinuitului, iar în cazul sustragerii - și a informației despre măsurile luate pentru căutarea acestuia, dacă judecarea cauzei este posibilă în lipsa învinuitului”. Această normă juridică exclude necesitatea unui demers formulat judecătorului de instrucție pentru oferirea acordului de a finaliza urmărirea penală în lipsă, or la faza judecării instanța de judecată va verifica, conform alin. (2) art. 297 al Codului de procedură penală, probele care confirmă abținerea învinuitului, iar în cazul sustragerii - și a informației despre măsurile luate pentru căutarea acestuia.

Din punct de vedere redacțional, subliniem necesitatea revizuirii trimiterilor de la alineatele (3) și (4) ale art. 291¹ din proiect, prin referirea corectă la alin. (2) și

nu la alin. (1), or infracțiunile pentru care se admite finalizarea urmării penale și judecarea cauzei în lipsă sunt indicate în alin. (2) lit. b) art. 291¹ din proiect.

Dorin POPESCU
Președinte al Uniunii Avocaților din Republica Moldova

Ex. Vladislav Cîrlan
Tel. 022 221910
e-mail: vladcirlan@yahoo.com

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009, tel. (+ 373 22)
22 15 47, tel./fax: (+ 373 22) 22 52 27,
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009, tel. (+373
22) 22 15 47, tel./ fax: (+373 22) 22 52 27,
e-mail: info@csj.md

19 mai 2022 Nr. 1026

Ministerului Justiției al Republicii Moldova

MD-2012, mun. Chișinău, str. 31 august 1989,
nr. 82

La solicitarea Dvs. Nr. 03/414 din 17.05.2022 privind avizarea repetată a Proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (urmărirea penală și judecarea cauzei în lipsa persoanei), având număr unic de înregistrare la Cancelaria de Stat 254/MJ/2022, Vă comunicăm că Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție, sub conducerea d-nei Nadejda Toma, a pregătit următorul aviz:

„Prin prezenta, Vă comunicăm că în cadrul ședinței operative a judecătorilor Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 19 mai 2022, a fost examinată solicitarea dnei Mihailov-Moraru Veronica, secretar de stat, cu privire la expunerea opiniei asupra versiunii definitive a proiectului de hotărâre privind aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (urmărirea penală și judecarea cauzei în lipsa persoanei) (nr. 254/MJ/2022).

Astfel, în cadrul ședinței operative, judecătorii Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție și-au exprimat opiniile vis-a-vis de conținutul proiectului de lege specificat și au convenit, după cum urmează, asupra următoarelor chestiuni:

Ținând cont de cele invocate în nota informativă, Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție consideră merituoase obiectivele stabilite de către autorii proiectului în scopul perfecționării legislației procesual penale ce ține de finalizarea urmăririi penale, înaintarea acuzării și trimiterea cauzei în instanța de judecată.

Totodată, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție, reținând exigențele enunțate în Convenției Europene a Drepturilor Omului, în special derivate din dreptul la un proces echitabil, menționează că acestea stabilesc standarde care dirijează derularea unui set de proceduri penale în lipsa persoanei.

Astfel, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție își menține argumentele expuse pe marginea subiectului în avizul din 14 aprilie 2022 și consideră că în Nota informativă la proiect nu se atestă o argumentare substanțială a necesității operării modificărilor propuse, or acestea necesită o revizuire semnificativă prin prisma Convenției CEDO.

Urmare a acestei recapitulări, reieșind din faptul că modificările propuse ar putea fi în măsura de a aduce atingeri drepturilor și libertăților fundamentale ale

omului, Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție opinează pentru expertizarea proiectului de către partenerii de dezvoltare, în special avizarea prin prisma Convenției CEDO de către Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept a Consiliului European (Comisia de la Veneția). (text semnat de Nadejda Toma, executor Dinu Plotnic”.

Eu (personal) am expus opinia de susținere repetată a Proiectului de Lege număr unic de înregistrare la Cancelaria de Stat 254/MJ/2022, reieșind din textul Proiectului de Lege modificat și îmbunătățit substanțial în comparație cu textul inițial, consider că e foarte important să fie respectate cerințele Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale adoptată la 04.11.1950, în vigoare pentru Republica Moldova din 12.09.1997.

Cu respect,

Președintele interimar al

Curții Supreme de Justiție

Digitally signed by Timofti Vladimir
Date: 2022.05.20 08:34:40 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Vladimir Timofti